

MARINE- en KOLONIALE AANGELEGENHEDEN.

DOOR

Jhr. J. H. P. von Schmidt auf Altenstadt,

Gepensioneerd Kapitein ter zee
's-GRAVENHAGE. — W. CREMER. — 1888.

Aan het slot van het eerste gedeelte van mijn vorige boekje gaf ik het voornemen te kennen om alsnog mijn oordeel te geven over andere punten betreffende de Marine en de Koloniën, en om dan ook een uitbreiding van het personeel der Zeemacht, in samenhang met de door mij aangegeven versterking van de vloot, te bespreken.

Vóór ik daartoe overga, wil ik in herinnering brengen dat in bedoeld schrijven vaak over het oprichten van forten en verdedigingswerken gesproken is, waarbij er op gewezen werd dat deze, naar mijn mening, van deugdelijke aard zouden moeten zijn.

Wil men toch ergens permanent standhouden, wat wij Nederlanders dan toch zeker wel wilden in onze prachtige bezittingen in Oost en West, dan zullen wij ons daar ook op duurzame wijze behoren te versterken, en zullen de, ten minste in de kustplaatsen, èn forten èn andere verdedigingswerken van zo'n aard moeten zijn, dat zij voldoende weerstand kunnen bieden aan het vuur van de vijand uit zee, om dit vuur te kunnen beantwoorden.

Ik zal nu niet in bijzonderheden treden over de inrichting van dergelijke verdedigingswerken, maar wil er alleen op wijzen dat ze, mijns inziens, in hoofdzaak behoren te bestaan uit stevig gebouwde forten, welke door hun muurdikte - of anders door pantserplaten - tegen het vijandelijk vuur bestand en dientengevolge voor de bemanning een veilig verblijf mogen worden geacht.

Dat bedoelde forten bewapend zouden moeten worden met verdragend geschut van grootkaliber, en op sommige kustplaatsen - waar vijandelijke schepen er dicht onder of langs zouden moeten passeren - ook met enige dynamietkanonnen, behoeft wel geen betoog, daar het doel toch is de vijand zoveel mogelijk afbreuk te doen en te trachten hem, door het vernietigen van zijn schepen, onschadelijk te maken.

Wat de vorm van zulk fort of verdedigingswerk betreft, acht ik een zodanige het doelmatigst, welke toelaat het fort ook aan de achter- of landzijde met geschut te bewapenen — oftewel versterkingen met gesloten keel —, zodat, in tijden van onrust of spanning, de in de nabijheid wonende Europeanen en hulpzoekende Inlanders tijdelijk een veilige schuilplaats kunnen vinden binnen de ruimte die door dat geschut bestreken word. Heb ik in mijn vorig schrijven in korte trekken uiteengezet uit welk materieel onze vloot mijns inziens zou moeten bestaan om, bij de verdediging van Java en Sumatra tegen een buitenlandse vijand, met kans van slagen te kunnen optreden, nu wil ik overgaan tot enige beoordelingen omtrent hetgeen voor onze verdediging, naar mijn mening, ook elders zouden worden vereist.

Hoewel Nederland nog steeds in het verre Oosten het zo prachtige Insulinde bezit met al de schatten, in de toekomst weggelegd voor een dapper en ondernemend nageslacht — ook in het Westen, maar zoveel dichterbij, wappert nog de Vaderlandse vlag als een teken

van Nederlandse rechten daarginds, als een bewijs van en tevens als een herinnering aan de koene daden onzer voorvaderen.

Suriname, die parel aan de Nederlands Kroon, maar nu zo in glans achteruit gegaan!
Suriname, zo veelbelovend voor hen door ware ondernemingsgeest bezielt, zonder daarbij op onmiddellijke winst uit te zijn! Suriname, met zijn zo vruchtbare, altijd dankbare bodem!
Curaçao, met zijn zo fraaie haven, die ons door menige vreemdeling wordt benijd!
Moet aan de ene kant alles in het werk worden gesteld om Suriname uit zijn verval op te heffen, en ook Curaçao, naast de overige aan Nederland toebehorende eilanden in de Caraïbische Zee, zoals: Bonaire, Aruba, St.Eustatius, Saba, St. Maarten (gedeeltelijk), tot hogere bloei te brengen - aan de anderen kant zal er onzerzijds ook steeds ernstig moeten worden gewaakt voor de veiligheid van die Koloniën, welke zich aan de hoede van het Moederland hebben toevertrouwd.

Binnen enige jaren zullen hoogstwaarschijnlijk de doorgravingen van de Landengte van Panama en het Nicaragua-Kanaal gereed komen; ik zeg hoogstwaarschijnlijk, daar de getoonde sympathie door de Franse natie voor eerstgenoemde onderneming, en de bekende geestkracht van de Noord-Amerikanen, aan de wereld de totstandkoming van die grootse werken voldoende waarborg biedt. In een nabije toekomst zullen dientengevolge de scheepvaart en het handelsverkeer in de Caraïbische Zee aanmerkelijk toenemen. Zal hieruit ook voordeel kunnen worden getrokken voor Curaçao en voor de andere daar in het Westen aan Nederland toebehorende eilanden?

Ik denk van wel.

Curaçao, dicht onder de Zuid-Amerikaanse kust gelegen, zou dan een gewilde aanlegplaats, een welkom toevluchtsoord kunnen worden bijv. voor schepen welke, vanuit het noorden of oosten komend met bestemming het Panamakanaal, wegens averij of om andere redenen een veilige haven zouden zoeken, waar zij tevens alles konden vinden wat zij nodig hadden. Ook zal Curaçao dan gunstig gelegen zijn voor die schepen en vaartuigen welke, bedoeld Kanaal of dat van Nicaragua verlatend, bij het voortzetten van de reis naar de plaats van hun bestemming eerst een oostelijke koers moeten sturen en zo weinig van hun koerslijn zouden behoeven af te wijken om, zo nodig, dit eiland aan te doen.

De haven van Curaçao zou dan één der meest bezochte havens in West-Indië kunnen worden, indien er namelijk bijtijds gezorgd werd voor doelmatige inrichtingen ten behoeve van grote zeeschepen zoals ruime dokken voor reparatie. Om in eventuele behoeften van stoomschepen te kunnen voorzien, zou er ook een voldoende voorraad van materialen aanwezig moeten zijn, waarbij het ook niet zou mogen ontbreken aan die machine- en reservedelen welke aan boord het meest aan slijtage onderhevig zijn of wel meermalen vervangen moeten worden.

Voor de naaste toekomst zal er ginds op een (Rijks) dok mogen worden gerekend; maar zal dit voldoende zijn, vraag ik mij af. In de binnenbaai van Curaçao, het z.g. Schottegat, dat met de haven samenloopt, zouden zeker meerdere dokken kunnen worden gemaakt, ten gevolge waarvan schepen, welke reparatie behoeven, zich des te eerder naar Curaçao zouden begeven, waar zij bovendien veel veiliger zullen zijn dan ergens anders in de omtrek.

De scheepvaart en het handelsverkeer zouden op die wijze zeer toenemen en daardoor de bloei van Curaçao geleidelijk verhogen, terwijl ook de andere eilanden daarvan voordelen zouden genieten, aangezien de handel en het verkeer tussen deze eilanden en Curaçao ongetwijfeld zouden toenemen.

Mogen wij nu op goede gronden verwachten dat de totstandkoming van de beide bedoelde Kanalen een zeer bedrijvig verkeer in de West-Indische wateren in het leven zal roepen, aan de anderen kant zal echter ook het gevaar van botsingen tussen verschillende nationaliteiten groter worden.

Gedurende een oorlog tussen zeemogendheden zal de Caraïbische Zee ook het toneel kunnen worden van een hevige strijd tussen elkaar vijandige partijen. (Ik herinner hierbij aan het onderling gevecht van een Frans en een Duits oorlogsschip ginds, tijdens de Frans-Duitse oorlog van 1870, en waarbij de tegenwoordige Duitse Vice-Admiraal Knorr het bevel over de Duitse oorlogsbodem voerde.) De kans hierop zal nog vermeerderen wanneer eerderbedoelde Kanalen voor de scheepvaart geopend zullen zijn, en het laat zich ook aanzien, dat eventuele zeegevechten dan meermalen dicht onder de Zuid-Amerikaanse kust geleverd zullen worden.

Een natuurlijk gevolg van zulk een gevecht is, dat enkele schepen min of meer beschadigd worden en, na afloop van de strijd, zeer waarschijnlijk zullen omzien naar een veilige haven, waar zij de geleden schade zouden kunnen laten herstellen. Dan zal het Curaçao zijn waarop in de eerste plaats het oog zal vallen, indien men tenminste de zekerheid wil hebben er het nodige te zullen vinden en tegen aanvallen van de vijandelijke partij gevrijwaard te zijn.

Bij het uitbreken van een grote Europese oorlog tussen zeemogendheden zou Nederland daar ook in betrokken kunnen worden; doch, hoe het ook zij, in elk geval zal ook in de West-Indische wateren een scheepsmacht aanwezig behoren te zijn, welke, zo nodig, krachtig zal moeten kunnen optreden voor het behoud van bezittingen oftewel tot het afdwingen van Nederlands neutraliteit.

Waar nu de betrekkelijk kleine omvang van de eilanden het de vijand gemakkelijk zou maken om, bij het lukken van een landing, zich er van meester te maken, en ook de verdedigingsmiddelen op die eilanden onverhoopt ontoereikend zouden zijn om een vijandelijke aanval van enig gewicht te kunnen afslaan, dan zullen de oorlogsschepen in het bijzonder moeten bijspringen om het doel van de vijand te doen mislukken en de veiligheid van de bevolking zoveel mogelijk te verzekeren. En wanneer ik er nu op wijs, dat van de drie forten op Curaçao, welke de haven zouden moeten beschermen, twee niet tegen het vuur van de vijand bestand zouden blijken te zijn, en dat de gehele militaire bezetting op dat eiland bestaat uit één compagnie Infanterie – waarvan misschien nog gedeelten op de andere eilanden zijn gedetacheerd – , dan zal men er mee moeten instemmen dat ik niet overdrijf indien ik die verdedigingsmiddelen ontoereikend noem. De scheepsmacht waarvoor, in hoofdzaak, de taak van de verdediging enz. van onze West-Indische bezittingen in de Caraïbische Zee is weggelegd, zou mijns inziens moeten bestaan uit: één gepantserd ramschip met grote vuurkracht, twee torpedoschepen met daarnaast twee grotere torpedovaartuigen of boten. Zij zou in de eerste plaats de eilanden Curaçao, Bonaire, Aruba en de Birds Island moeten bewaken enz., terwijl aan een tweetal zg. kruisers 1^e kl. de bewaking van de andere (Bovenwindse) eilanden St. Eustatius, Saba en St. Maarten zou kunnen worden opgedragen.

Indien mijn lezers mij nu in gedachte willen volgen naar Nederlands prachtige Kolonie Suriname, hoop ik hen aan te tonen dat ook daar de verdedigingsmiddelen te wensen overlaten en versterking daar eveneens nodig is ten einde er, in geval van een grote Europese oorlog, 'behoorlijk bewapend en zonder grote zorgen alle eventualiteiten te kunnen afwachten. Indien een vijandelijk smaldeel de Surinamerivier kwam opstomen met het doel om zich van de stad Paramaribo meester te maken, dan zou er op het huidige ogenblik veel kans bestaan op het welslagen van een dergelijke onderneming. Hoewel de vijandelijke schepen, bij het opstomen langs die rivier, gedurende geruime tijd een vuur in de lengterichting van de versterkte plaats Amsterdam te verduren zouden hebben, bestaat bij mij volstrekt niet de overtuiging dat zij daardoor in hun voortgang zullen worden gestuit, en zulks te minder nu zij, bij het ontbreken van een fort of ander verdedigingswerk aan de overzijde van de rivier, niet aan een kruisvuur kunnen worden blootgesteld. Wanneer daardoor de kanonnen van de genoemde versterkte plaats, waarlangs de schepen op korte afstand moeten passeren, niet het vermogen hebben de vijand tegen te houden, en deze de versterkte plaats voorbijgestoomd is – wat met een bijkomende vloed snel in zijn werk gaat – dan liggen de rivier en de toegang tot de rede van Paramaribo geheel voor hem open.

Met wélk soort geschut het fort Zeelandia – dat tot bescherming van de stad Paramaribo dient – nu bewapend is, kan ik niet met zekerheid zeggen, maar wat de deugdelijkheid van het fort zelf betreft, deze is van dien aard, dat een min of meer krachtig vijandelijk vuur al heel spoedig een puinhoop zou laten ontstaan waar een duurzaam en degelijk verdedigingswerk zo geheel op zijn plaats zou zijn.

De landmacht in de Kolonie Suriname bestond op 1 Januari 1888 uit twee compagnieën Infanterie, evenals een detachement Artillerie, welke troepen dienen tot bezetting van de stad, de versterkte plaats Amsterdam en enkele buitenposten. Of een dergelijke militaire macht voldoende zoude zijn om, zo nodig, de Kolonie naar behoren te kunnen verdedigen, wil ik aan anderen ter beoordeling overlaten; doch zou ik het in elk geval van groot belang achten om, aan de overzijde van de Surinamerivier, tegenover de versterkte plaats Amsterdam, een flink en goed te bewapenen verdedigingswerk aan te leggen en het fort Zeelandia op zodanige wijze te restaureren, dat het voldoende weerstand kan bieden aan het geschutvuur van een buitenlandse vijand.

Zou daarom de verdediging van de Kolonie Suriname hoofdzakelijk de taak van de Landmacht zijn, ook de Zeemacht zal eventueel daartoe het hare kunnen en moeten bijdragen; doch dan zullen daarvoor aan het Maritiem Station van Suriname, mijns inziens, nog behoren te worden toegevoegd: één ramschip met lichte vuurkracht, daarnaast twee torpedovaartuigen of -boten klein model, welke oorlogsvaartuigen het verder opstomen van de Surinamerivier en het opkomen naar de rede van Paramaribo aan vijandelijke oorlogsbodems zouden moeten beletten.

Meermalen denk ik nog met genoegen aan mijn verblijf in West-Indië (1852—1856), in de in vele opzichten zo goede oude tijd; toen er zich, op de rede van Paramaribo, een zestal oorlogsschepen bevonden, alle tot het Maritiem Station van Suriname behorende en alle toentertijd moderne schepen.

Velen in de Kolonie zullen zich ook nog wel herinneren welke indruk, tijdens de Amerikaanse Successie-oorlog, de plotselinge verschijning van de "Sumter," onder bevel

van de heldhaftige Captain Semmes, op de inwoners van Paramaribo teweegbracht. Men was er niet op zijn gemak, en zeer verheugd toen de stoutmoedige kaper, die zich inmiddels van steenkolen had voorzien, weer vertrok. Destijds behoorden er nog twee stoomschepen 4^e kl. tot het Maritiem Station van Suriname, terwijl thans in de regel slechts één stoomschip van dat kaliber de Koninklijke Nederlandse Marine ginds vertegenwoordigt.

Zal Suriname zich ooit weer moge verheugen in die toenmalige voorspoed waaraan het in vroegere tijden zoveel aandacht te danken had ? Er zal wel niemand gevonden worden die op deze vraag zonder omwegen een antwoord zou kunnen geven, doch dat Suriname nu niet in bloei zou hebben behoeven achter te blijven bij de Engelse zusterkoloniën Berbice, Demarara en Essequibo, (thans tezamen Brits Guyana), dit zal iedereen met mij eens zijn die de Kolonie van nabij kent en zich de vroegere – ook voor tal van Nederlanders – zo voorspoedige jaren in het geheugen oproept!

Ongetwijfeld zullen vele landgenoten, evenals ik, met genoegen uit het Verslag der Marinebegroting voor het jaar 1889 hebben bemerkt dat er van de zijde van de Regering wederom serieus naar gestreefd wordt om de vloot zodanig te versterken dat zij, bij een verdediging van de Vaderlandse bodem tegen een buitenlandse vijand, uiteraard de haar opgelegde taak naar behoren zal kunnen vervullen. Als zo vaak verwondert het mij echter ook nu weer dat in bedoeld verslag met geen enkel woord over de verdediging of bezetting van de Scheldestroom wordt gesproken.

Behoort die rivier dan, bij het uitbreken van een oorlog tussen zeemogendheden, niet door ons te worden bezet? Mijn mening is van wèl.

Moet het dan, vraag ik, een buitenlandse vijand niet zo moeilijk mogelijk worden gemaakt om bv. op Walcheren of ergens in Zeeuws-Vlaanderen te landen, zodat hij niet van daar uit heel Zeeland en het z.g. Zuidelijk Front kan bedreigen?

Ik meen toch dat wij, juist omdat de Schelde indertijd neutraal verklaard is, de neutraliteit van dat stroomgebied krachtig zullen moeten handhaven, opdat in oorlogstijd die rivier niet het toneel wordt van een strijd tussen schepen van elkaar bestrijdende natiën, waardoor het ook makkelijk zou kunnen gebeuren dat Vlissingen enkele afgedwaalde projectielen van de vechtende partijen binnen zijn vesting kreeg!

Wat de beweegredenen geweest zijn, die er toe geleid hebben om 's Rijks Werf daar ter plaatse indertijd geheel op te heffen en een zo goed gelegen en uit zee gemakkelijk te bereiken oorlogshaven te verlaten, zijn mij niet naar tevredenheid bekend.

Waar zijn echter de tijden gebleven, zoals in het jaar 1852 nog door mij bijgewoond, dat er twee fregatten, een korvet en nog een aantal kleinere oorlogsvaartuigen, waaronder een stoomschip, tegelijkertijd de Vlissingse rede verlieten om zee te kiezen, terwijl er nog een zestal zowel grote als kleine oorlogsschepen in de haven achterbleef, waarvan er enige ook binnenkort hun bestemming naar het buitenland of de Koloniën zouden volgen. Wat een verschil tussen toen en nu; nu wordt Vlissingen normaal slechts bezocht door enkele van onze oorlogsschepen, die er, vóór het begin van de zeereis, op de rede de kompassen komen controleren, en wordt de Koninklijke Marine er meestal slechts door een kleine oorlogsbodem vertegenwoordigd.

En toch heeft men er nadien havenwerken gemaakt, bassins aangelegd, die miljoenen hebben gekost en welke uitvoering het vermoeden wettigde, dat Vlissingen zeker ook weer als een onmisbare oorlogshaven in gebruik zou worden genomen; die verwachtingen

werden echter teleurgesteld, en jaren lang heeft de Rijks Schatkist zich tevreden moeten stellen met een paar duizend gulden, daarin gestort door een particuliere maatschappij voor het gebruik van die dokken, en een renteschuld van enkele duizenden guldens van het miljoenen-kapitaal besteed aan inrichtingen waarin een groot deel van onze oorlogsmarine een veilige ligplaats zou vinden. Meerdere Vaderlandse Stoomvaart-Maatschappijen hebben nu voordeel van die inrichtingen; en het is die grote ondernemingen dan ook van harte gegund; toch, vraag ik weer, hebben wij wel verstandig gehandeld door Vlissingen niet weer als oorlogshaven in gebruik te nemen; zouden wij ook niet beter gehandeld hebben door die plaats daarbij flink te versterken, zodat het verder opstomen van de Westerschelde - welke toch het Nederlands grondgebied over een beduidende lengte aan weerszijden bevloeit - zo nodig krachtig zou kunnen worden belet?

Ik denk dat wij zodoende niet alleen ons eigen grondgebied tegen eventuele overvallen in oorlogstijd zouden hebben beveiligd, doch ook zouden hebben meegewerkt om de taak die op de schouders van onze Zuiderburen rust, wat gemakkelijker te maken.

Als laatstgenoemden er echt zo vast van overtuigd waren dat België's neutraliteit ten alle tijde zou worden geëerbiedigd, dan zouden zij zulke geduchte versterkingen als die van Antwerpen en de Maaslinie zeker niet nodig hebben geacht.

Het gevaar dat Antwerpen van de kant der Schelde zou kunnen bedreigen, vindt zijn ontstaan 1°. in de bevaarbaarheid van de Westerschelde voor grote schepen, 2°. in de mogelijkheid dat een grote vijandelijke macht – zich niet bekommerend om de (naar ik meen in het jaar 1839) gesloten overeenkomst ten opzichte van de neutraliteit van die rivier – ongehinderd ergens in Zeeuws-Vlaanderen zou kunnen landen en, over ons grondgebied heen, België binnenvallen.

Dat gevaar zou echter zoveel kleiner worden wanneer *wij* de neutraliteit van die stroom handhaven.

Nu oude vijandelijkheden vergeten zijn en de vriendschap tussen Belgen en Hollanders opnieuw is gesloten, is het wel te betreuren dat er, ten gevolge van België's verplichting ten opzichte van zijn neutraliteit, geen Off- en Defensief Verbond tussen Noord- en Zuid-Nederland tot stand kan komen.

In een artikel "Door samenwerking krachtig," opgenomen in "Het Nieuws van de Dag" van 6 April 1885, 3° blad, werd door mij op de wenselijkheid van een dergelijk Verbond gewezen; hoewel dat artikel wel instemming vond, bleek echter ook dat er, ten minste in sommige kringen in België, niet aan getwijfeld werd of de Belgen zouden – evenals in de jongste Frans-Duitse oorlog – hun neutraliteit steeds proberen te handhaven; "*nous ne pourrions pourtant pas être les premiers a déchirer les contrats,*"¹⁾ werd mij o. a. geschreven. Wat echter de toekomst voor België en Nederland ook mag opleveren, dit geloof ik zeker: dat in tijden van spanning beide landen wel dezelfde gedragslijn zullen volgen en, wat betreft de handhaving van hun neutraliteit, op elkaar zullen moeten kunnen steunen; verder dat zij, onverhoopt in een Europese oorlog betrokken wordend, zeker niet vijandig tegenover elkaar zullen staan.

Daarom behoort, volgens mij, van weerszijde alles te worden aangewend wat de broederband kan versterken en tot opwekking en toeneming van sympathie tussen de beide Nederlandse volken leiden kan.

Beider belang eist intussen dat, bij het uitbreken van een Europese oorlog, de neutraliteit van de Schelde door de oorlogvoerende mogendheden strikt wordt geëerbiedigd, waartoe, zo nodig, krachtig moet kunnen worden opgetreden. Voor dat doel zullen enige van onze oorlogsbodems op dat water post behoren te vatten, welke tevens eventuele pogingen van de vijand om op Walcheren of in Zeeuws-Vlaanderen te landen, moeten kunnen beletten. Die scheepsmacht zou, zoals ik mij voorstel, moeten bestaan uit: een gepantserd schip met grote vuurkracht, een torpedoschip en daarnaast twee torpedovaartuigen of -boten groot model.

1) we zullen echter niet de eersten zijn die de contracten verbreken

Met het materieel voor de vloot zoals aangegeven voor de West-Indische wateren en de Scheldestroom, wordt gelijksoortig materieel bedoeld als in mijn vorig schrijven voor de dienst in Nederlands-Indië is aangeduid.

Refererend aan de opgave, die in dat schrijven voorkomt betreffende het aantal en de soort van de schepen en vaartuigen, alsmede van de kosten van het voor de dienst in N.-I. te bestemmen materieel – welke laatsten globaal 26.390.000 gld. zouden bedragen – , is het gemakkelijk na te gaan welke uitgaven er zouden worden vereist om ook in West-Indië en op de Scheldestroom naar behoren in onze maritieme strijdkrachten te voorzien. Die uitgaven zouden ± 10.220.000 gld. bedragen, gespecificeerd als volgt:

		Pantser- schepen	Torpedo- schepen	Torpedovaartuigen of -boten	Ram- schepen
West-Indië	Curaçao	1	2	2 gr.m.	
	Suriname			2 kl.m.	1
	Schelde	1	1	2 gr.m.	
	Totaal	2	3	6	1

alzo:

Geheel uitgerust	twee schepen met gr vuurkracht	à 3 ¼ milj.	= 6.500.000 gld.
	drie torpedoschepen	à ¾ milj.	= 2.250.000 gld.
	vier torpedovaartuigen of -boten groot model	à 150.000 gld.	= 600.000 gld.
	twee id. klein model	à 60.000 gld	= 120.000 gld.
	een ramschip	à ¾ milj.	= 750.000 gld.
		Totaal pl. m.	10.220.000 gld

“Alweer zoveel miljoenen!” zal men allicht uitroepen. Ja, waarde lezers, ’t is zo; doch er zal

nog wel wat meer nodig zijn voordat Nederland zich, als Zee- en Koloniale mogendheid, in alle opzichten gerust zal kunnen voelen!

Steeds op de oude roem blijven teren, zonder daarbij de handen flink uit de mouwen te steken, kan toch niet zo zijn; evenmin als er te rekenen valt op krachtige bondgenoten die ons uit zuivere vriendschap, zonder enig eigenbelang, zouden bijstaan.

Willen wij onze neutraliteit geëerbiedigd zien, onze zelfstandigheid bewaren en in het ongestoord bezit blijven van ons grondgebied zowel in Europa als in andere werelddelen, dan zullen wij op eigen krachten moeten kunnen vertrouwen!

Moederland en Koloniën horen elkaar te steunen daar waar het gemeenschappelijk belang geldt. Indië heeft dit ruimschoots getoond en ook gedaan, en de welvaart welke nog in ons Vaderland heerst, is voor een groot deel te danken aan de gelden, jaren achtereen uit Insulinde in 's Rijks schatkist gevloeid. Die goede tijden zijn echter voorbij, en men verkeert ginds nog in het tijdperk der zg. magere jaren. Tot te zijner tijd de vette jaren voor onze mooie bezittingen weer zullen aanbreken, zal Nederland, als het zelf geen geldelijke steun kan verlenen, in ieder geval toch Indië nu zoveel mogelijk moeten bijstaan, en dit te meer omdat ons land bij het bezit en de voorspoed van zijn overzeese gewesten het grootste belang heeft en het Nederlandse volk ook in de toekomst het behoud en de welvaart in het bijzonder van Java, Sumatra en van de Kolonie Suriname, wel ten zeerste op prijs zal mogen stellen. Financiële steun kan echter van Staatswege momenteel niet rechtstreeks verleend worden aan ons nog zo veelbelovende Insulinde; doch aangezien er toch iets op gevonden zal moeten worden, vraag ik mij af of in deze tijd het denkbeeld om een geldlening te sluiten ten laste van Ned.-Indië, geen overweging verdient, of de Indische Regering daartoe te machtigen, kapitaal en rente door het Moederland gewaarborgd? Nederland waagt daarbij, denk ik, niets, terwijl Indië, voorlopig alleen de rente betalend, in tijden van voorspoed tot geleidelijke aflossing van het geleende kapitaal zou kunnen overgaan en althans *nu* geholpen zijn. De Indische Regering zou daardoor de middelen verkrijgen om het Ned.-Ind. Leger en de Ind. Mil. Marine te kunnen uitbreiden en versterken, forten te kunnen bouwen en verdedigingswerken te kunnen aanleggen, terwijl het haar op die wijze ook mogelijk zou worden gemaakt om het nog uit te zenden marine-materieel, dat eventueel tot verdediging van Java en Sumatra tegen een buitenlandse vijand zou moeten optreden, tegen verrekening met het Moederland in bedoelde Marine op te nemen. Nu wil ik overgaan tot de bespreking van een paar punten betreffende het personeel der Koninklijke Nederlandse Marine, en in de eerste plaats nagaan wélke uitbreiding aan dat personeel zou moeten worden gegeven in verband met de door mij aangegeven vermeerdering van het materieel van onze vloot. Vooraf echter moet hier in herinnering worden gebracht dat geacht Kamerlid de heer Rooseboom, tijdens de beraadslagingen over de Marinebegroting voor 1888 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, er op gewezen heeft dat, ten gevolge van de oefeningen op de Oceaan, een groot aantal schepelingen — waaronder vele bevaren matrozen — tijdelijk worden onttrokken aan hun plaatsing om, bij het onverhoopt uitbreken van een oorlog, tot verdediging van ons grondgebied te kunnen medewerken. De toenmalige Minister van Marine zag er echter geen bezwaar in om in dat tekort dan door zeemiliciens (!) te voorzien. Het is echter zeer te betwijfelen of in oorlogstijd de prestatie van deze miliciens zouden opwegen tegen die welke, op goede gronden, van ervaren matrozen zouden mogen worden verwacht. Ik ten minste zou liever op andere wijze daarin willen voorzien,

namelijk door nu onmiddellijk over te gaan tot een uitbreiding van het personeel der Zeemacht op zo'n schaal, dat het gemis van de bemanningen van de schepen die op oefening zijn, hier te lande in oorlogstijd niet zou worden gevoeld.

Dat dergelijke oefeningen op de Oceaan en reizen rond de Kaap de Goede Hoop voor iedereen aan boord hoogst nuttig zijn tot het verkrijgen van meer zeemanschap, en er tevens bekwame matrozen door worden gevormd, zal wel door iedere deskundige worden beaamd; aan zulke oefeningen zal dus steeds de hand moeten worden gehouden, en dit kan, denk ik, ook zeer gemakkelijk wanneer bedoelde reizen bovendien benut worden ter aflossing van de schepelingen die dienen bij de Zeemacht in Ned.-Indië.

Aangenomen dat er, op enkele maanden van het jaar na, voortdurend in de vaart zijn:

een stoomschip 1 ^e kl. (z.g. kruiser)	met een bemanning van	± 285 koppen
een stoomschip 1 ^e kl.	met een bemanning van	± 240 koppen
een stoomschip 3 ^e kl	met een bemanning van	± 108 koppen
een stoomschip 4 ^e kl.	met een bemanning van	± 80 koppen
	Totaal	± 713 koppen

dan zouden er ± 713 schepelingen (w.o. officieren en onderofficieren) aan een eventuele binnenlandse verdediging onttrokken zijn.

Alleen reeds met het oog op die omstandigheid zou ik een uitbreiding van het personeel der Kon. Ned. Marine noodzakelijk achten.

Onder het opgegeven getal schepelingen zijn de leden van de Etats-major van de vier bodems begrepen; zonder echter de adelborsten 1^e kl. en adjunct-administrateurs mee te rekenen, bedraagt het aantal officieren ± 40, namelijk:

	Kapt.t/z (Comm.)	Kapt.luit.t/z (Comm.)	Luit.t/z 1 ^e kl (Comm.)	Luit.t/z 1 ^e kl (1 ^e Offc.)	Luit.t/z 1 ^e kl
stoomschip 1 ^e kl. (z.g. kruiser)	1			1	2
stoomschip 1 ^e kl.	1			1	1
stoomschip 3 ^e kl.		1		1	
stoomschip 4 ^e kl.			1		
	2	1	1	3	3

	Luit.t/z 2 ^e kl. 1 ^e Offc	Luit.t/z 2 ^e kl.	Off. der Mariniers	Off. van Gezondheid	Off. van Admin	Off. Mach.
stoomschip 1 ^e kl (z.g. kruiser)		4	1	2	1	1
stoomschip 1 ^e kl.		4	1	2	1	1
stoomschip 3 ^e kl.		3		1	1	1
stoomschip 4 ^e kl.	1	3		1	1	
	1	14	2	6	4	3

dus een totaal van \pm 40 officieren, waarbij 3 hoofdofficieren.

Eveneens buiten beschouwing latend of bij de indienststelling van al het marine-materieel, dat wij voor een eventuele binnenlandse verdediging nodig zouden hebben, in de dienst van een 40tal afwezige officieren zal kunnen worden voorzien zonder het officierskorps daarvoor uit te breiden, zou ik evenwel het tijdelijk gemis van een \pm 700tal onderofficieren en mindere schepelingen — waaronder zich vele praktisch gevormde en bevaren personen bevinden — in dergelijke omstandigheden erg nadelig vinden, en komt mij bijgevolg een uitbreiding van het personeel der Zeemacht, voor zover — in verband met de verschillende takken van dienst — het onderofficieren en mindere schepelingen betreft, nu reeds zeer wenselijk voor. Veel omvangrijker echter zou de uitbreiding zijn welke het personeel der Kon. Ned. Marine nodig heeft om de schepen te kunnen bemannen welke, naar mijn mening, voor een verdediging van Java en Sumatra en van onze West-Indische Koloniën tegen een buitenlandse vijand, alsmede voor de handhaving van de neutraliteit van de Schelde, wordt vereist.

In mijn vorig schrijven komt een gedetailleerde opgaaft voor van het materieel wat ik, voor de verdediging van Java en Sumatra, in Ned. Indië nodig acht, welke opgaaft ik hier beknopt laat volgen:

Pantserscheppen	7
torpedoscheppen	9
torpedovaartuigen of -boten gr. Model.	11
torpedovaartuigen of -boten kl. Model.	4
ramscheppen	2

Voor de verdediging van onze West-Indische Koloniën zouden er dan bij komen:

pantserschip	1
torpedoschepen	2
torpedovaartuigen of -boten gr. Model	2
torpedovaartuigen of -boten kl. Model	2
ramschip	1

en voor het bezetten van de Schelde-stroom:

pantserschip	1
torpedoschip	1
torpedovaartuigen of boten gr. Model	2

Dus bij elkaar opgeteld een totaal uitmakend van:

pantserschepen	9
torpedoschepen	12
torpedovaartuigen of -boten gr. Model	15
torpedovaartuigen of -boten kl. Model	6
ramscheperen	3

Van de pantserschepen zijn er reeds twee (de “Koning der Nederlanden” en de “Prins Hendrik der Nederlanden”) in dienst; dus zouden er van dat soort schepen zeven te bemannen overblijven. Stel ik nu de bemanning van:

dan zouden daarvoor nodig zijn:

een pantserschip op	± 250 koppen	7 X 250 koppen	= 1750 koppen
een torpedoschip op	± 80 koppen	12 X 80 koppen	= 960 koppen
een ramschip op	± 80 koppen	3 X 80 koppen	= 240 koppen
een torpedovaartuig of -boot gr. Model op	± 14 koppen	15 X 14 koppen	= 210 koppen
een torpedovaartuig of -boot kl. Model op	± 10 koppen	6 X 10 koppen	= 60 koppen
		Totaal	3220 koppen

waaronder begrepen zijn de Etats-majoor – zonder de adelborstenborsten 1^e kl. en de adjunct-administrateurs — een getal uitmakend van pl. m. 249 officieren, te weten:

7 kapiteins ter zee,	commandanten der pantserschepen,
12 kapitein-luitenants ter zee,	commandanten der torpedoschepen,
15 luitenants ter zee 1 ^e kl.,	commandanten der torpedovaart. of -boten gr. model,
3 luitenants ter zee 1 ^e kl.,	commandanten der ramschepen,
22 luitenants ter zee 1 ^e kl.,	1 ^e officieren a/b. der pantser-, torpedo- en ramschepen,
14 luitenants ter zee 1 ^e kl.,	in gewone dienst a/b. der pantserschepen,

6 luitenants ter zee 2 ^e kl.,	commandanten der torpedovaart. of -boten kl. model,
90 luitenants ter zee 2 ^e kl.,	in gewone dienst a/b. der pantser-, torpedo- en ramschepen,
7 luitenants der Mariniers,	detach. commandant a/b. der pantserschepen,
29 officieren van gezondheid,	a/b. der pantser-, torpedo- en ramschepen
22 officieren van administratie,	a/b. der pantser-, torpedo- en ramschepen
22 officieren-machinist,	a/b. der pantser-, torpedo- en ramschepen

totaal 249 officieren, waarbij 19 hoofdofficieren.

Aangezien de sterkte van het personeel van de marine in verhouding staat tot het materieel der vloot, die in oorlogstijd bemand moet worden, zou bij een grote uitbreiding van dat materieel een belangrijke uitbreiding van het officierskorps, bij elk dienstvak, niet achterwege kunnen blijven.

Rekening houdend met het gegeven dat in Oost-Indië de bemanning van de oorlogsschepen voor $\frac{2}{3}$ gedeelte uit Europeanen en voor $\frac{1}{3}$ gedeelte uit Inlanders bestaat, of zou kunnen bestaan, zouden er tot het bemannen van het door mij voor de dienst in O.I. aangegeven materieel nodig zijn:

aan boord van 5 pantserschepen	5 X 250	= 1250 koppen
aan boord van 9 torpedoschepen	9 X 80	= 720 koppen
aan boord van 2 ramschepen	2 X 80	= 160 koppen
aan boord van 11 torpedovaart. of- boten gr. model	41 X 14	= 154 koppen
aan boord van 4 torpedovaart. of- boten kl. model	4 X 10	= 40 koppen
	Totaal	2324 koppen

waarvan 1550 Europeanen en 774 Inlanders.

Over het geheel genomen zou het personeel der Kon. Ned. Marine daarna moeten worden uitgebreid met:

1°. de sterkte van de bemanningen van de schepen welke op oefening of op buitenlandse reizen zijn, bestaande uit:

2	kapiteins ter zee,
1	kapitein-luitenant ter zee,
± 37	subalterne officieren, die tot de verschillende dienstvakken behoren,
± 673	onderofficieren en minderen, die tot de verschillende dienstvakken behoren,
± 713	Totaal officieren, onderofficieren en minderen;

2°. de sterkte van de bemanningen van de schepen en vaartuigen respectievelijk voor de dienst in O.-I. en W.-I. en op de Schelde aangegeven, bestaande uit:

7	kapiteins ter zee,
---	--------------------

12	kapitein-luitenants ter zee,
230	subalterne officieren, die tot de verschillende dienstvakken behoren,
± 2197	onderofficieren en minderen, die tot de verschillende dienstvakken behoren,
± 774	Inlanders (onderofficieren, matrozen en vuurstokers),
± 3220	Totaal officieren, onderofficieren en minderen;

een totaal dus van ± 3933 koppen, waarvan 3159 Europeanen en 774 Inlanders.

Er wordt hierbij natuurlijk van de veronderstelling uitgegaan, dat de Koninklijke Nederlandse Marine ook steeds het contingent zal leveren dat tot het bemannen van de vloot in Ned.- Indië nodig is.

Het valt niet te ontkennen dat aan een zodanige uitbreiding van het personeel van 's Rijks Zeemacht grote uitgaven van blijvende aard verbonden zouden zijn, welke niet uit 's Lands gewone middelen zouden kunnen worden bestreden zonder dat daarmee een vermeerdering van lasten voor de Nederlandse Natie gepaard zou gaan.

Indië zou dan ook het Moederland daarin behoren tegemoet te komen, wat ook rechtvaardig zou zijn als men in aanmerking neemt dat een duurzame versterking van de vloot in de eerste plaats haar zelf ten goede zou komen, en dat bovendien het personeel der Kon. Ned. Marine een groot, zo niet het grootste, gedeelte van zijn dienstdtijd in Indië zou doorbrengen.

Indië zou daarom aan Nederland jaarlijks een bepaald bedrag moeten uitkeren, waarmee, althans voor een gedeelte, de uitgaven voor dat meerdere personeel zouden kunnen worden bestreden. Onder deze uitgaven worden verstaan: jaarwedde's en soldij van hen die tijdelijk in Indië dienen, non-activiteitstraktementen van officieren en onderofficieren, alsmede pensioenen van officieren, onderofficieren en mindere schepelingen.

Zolang evenwel Indië nog met tegenspoed, in werkelijke zin, te kampen heeft, en het dus tot uitkering van zo'n bedrag allicht niet bij machte zou zijn, zullen dergelijke lasten wel door het Moederland moeten worden gedragen, want er moeten toch wel afdoende maatregelen genomen worden om de algemene toestand daarginds zowel als elders te verbeteren.

De offers die we op het altaar der Vaderlandsliefde moeten brengen zullen wellicht groot zijn; doch moeten wij, vraag ik mij af, daarvoor terugdeinzen wanneer er zoveel, ja misschien alles van onze handelingen afhangt?

Nederland heeft trouwens veel groter belang bij het behoud van zijn Koloniën dan wel omgekeerd het geval is; en daar het aan liefhebbers voor zulke prachtige bezittingen als de onze zeker niet ontbreekt, is oppassen de boodschap!

Een ander geval wat ik wil bespreken, is de wijze waarop de pensioenverhoging voor werkelijk verblijf in de Koloniën en tussen de Keerkringen bij de Kon. Ned. Marine wordt berekend en toegekend.

Die verhoging bedraagt voor de officiersrang – onverschillig of men vlagofficier dan wel adelborst 1^e klasse, chef der administratie aan boord van een van de schepen dan wel geheel ondergeschikt adjunct-administrateur is – 75 gulden voor elk vol jaar in dienst in de Koloniën of tussen de Keerkringen doorgebracht. Daarbij is bepaald dat gedeelten van een jaar - welke bij de optelling van de duur van het verblijf in de Koloniën en tussen de

Keerkringen over de gehele diensttijd, mochten overblijven — van langer dan zes maanden voor een vól jaar, maar van kortere tijd niet meegerekend worden. Deze bepaling geldt ook voor de onderofficieren en minderen, die, onder bedoelde omstandigheden, respectievelijk 15 gld. en 7½ gld. per jaar als verhoging bij hun pensioen ontvangen.

Ook wat de onderofficieren betreft, wordt geen verschil gemaakt ten opzichte van de rang welke zij bekleeden.

Er is bij het maken van die bepalingen wel het een en ander uit het oog verloren, dat voor de belanghebbenden van groot belang is.

Het is echter lang niet hetzelfde op wélke wijze en in wélke betrekking men een groot aantal levensjaren in de tropische gewesten doorbrengt; er behoort daarbij in het bijzonder rekening te worden gehouden met de leeftijd en met de al dan niet snelle bevordering in rang of stand van de betrokkenen. Een verblijf in de hete klimaatgordel zal bijv. een gezond jongmens in de regel minder schaden dan een persoon op leeftijd, aangezien het weerstandsvermogen van eerstgenoemde uit de aard der zaak zoveel groter is.

Ik zou daarom die bepalingen gewijzigd willen zien naar een andere maatstaf, welk mij eerlijker voorkomt.

In plaats van aan iedere officier, onverschillig wélke rang hij bekleedt of wélke leeftijd hij bezit, een verhoging van 75 gld. per jaar toe te kennen, zou ik die verhoging graag stijgend zien toegekend naar gelang rang, leeftijd en anciënniteit, en wel als volgt:

vice-admiraal	200 gld. per jaar,
schout bij nacht	175 gld. per jaar,
kapitein ter zee en daaraan gelijkgestelde rangen	150 gld. per jaar,
kapitein-luiten. ter zee en daaraan gelijkgestelde rangen	125 gld. per jaar,
kapiteins 1 ^e kl. v. h. corps Mariniers	125 gld. per jaar,

Op de ranglijst voorkomende in het Jaarboekje der Kon. Ned. Marine :

Van de ranglijst voorkomende in het jaarboekje van de Kon. Ned. Marine	het eerste zestal officieren van admin 1 ^e kl.	125 gld. per jaar
	het eerste zestal officieren van gez.h. 1 ^e kl.	125 gld. per jaar
	het eerste drietal officieren machinist 1 ^e kl.	125 gld. per jaar
	het eerste zestigtal luit.t.z. 1 ^e kl.	100 gld. per jaar
	het tweede zestal officieren van admin 1 ^e kl.	100 gld. per jaar
	het tweede zestal officieren van gez.h. 1 ^e kl.	100 gld. per jaar
	kapiteins 2 ^e kl. van het Korps Mariniers	100 gld. per jaar
	de overige officieren-machinist 1 ^e kl.	100 gld. per jaar

> an de	de overige luit. ter zee 1 ^e kl. en daaraan geassimileerde rangen	75 gld. per jaar
---------	--	------------------

het eerste honderdtal der luit.ter zee 2 ^e kl.	75 gld. per jaar
1 ^e luitenants der Mariniers	75 gld. per jaar
officieren van administratie der 2 ^e kl.	75 gld. per jaar
officieren van gezondheid der 2 ^e kl.	75 gld. per jaar
officieren-machinist der 2 ^e kl.	75 gld. per jaar
de overige luit. ter zee der 2 ^e kl.	50 gld. per jaar
de adelborsten der 1 ^e kl.	50 gld. per jaar
de 2 ^{de} luitenants der Mariniers	50 gld. per jaar
de adjunct-administrateurs	50 gld. per jaar

Een kapitein ter zee (kolonel) zou dan, als hij gedurende een afwisselend verblijf van twintig jaren in de Koloniën, op de navolgende wijze in verschillende rangen had gediend, een verhoging ontvangen van 1825 gulden, namelijk voor:

vijf jaar dienst als adelborst 1 ^e kl. en als luitenant ter zee 2 ^e kl.	5 x 50	= 250 gld.
drie jaar als luitenant ter zee 2 ^e kl. behorende tot het eerste honderdtal volgens bedoelde ranglijst	3 x 75	= 225 gld.
drie jaar als luitenant ter zee 1 ^e kl.	3 x 75	= 225 gld.
drie jaar als luitenant ter zee 1 ^e kl. behorende tot het eerste zestigtal volgens bedoelde ranglijst	3 x 100	= 300 gld.
drie jaar als kapitein-luitenant ter zee	3 x 125	= 375 gld.
drie jaar als kapitein ter zee	3 x 150	= 450 gld.
voor twintig jaar dus		1825 gld.

Zodoende zou in dat geval zijn jaarlijks pensioen bedragen:

2100 gld. + 1825 gld. = 3925 gld., terwijl het onder de bestaande bepalingen: 2100 gld. + (75 x 20 jr.) = 3600 gld. zou bedragen.

Het pensioen van bovenbedoelde kapitein zou, berekend op de door mij voorgestelde wijze, dus vallen tussen het pensioen van een kolonel en een luitenant-kolonel van het Ned.-Indisch leger in, dat na werkelijk volbrachte 20 jaar Indische diensttijd respectievelijk 4500 gld. en 3500 gld per jaar bedraagt.

De Indische kameraden zouden zeker de marineofficieren een pensioenverbetering niet misgunnen wanneer zij denken aan de geringe en daardoor trage bevordering bij het merendeel van de korpsen der Zeemacht, aan het gedwongen niet in werkelijke dienst zijn op een, vooral wat de subalterne rangen betreft, geringe jaarwedde, en, last but not least, aan het verschil dat er bestaat tussen een langdurig verblijf aan boord in een beknopt, meestal warm en dikwijls zeer benauwd logies, en het verblijf in een ruime en goede woning, welk laatste er zoveel meer toe doet om het leven te veraangenamen, en in een tropisch klimaat de gezondheid zeer bevordert.

Een wijziging op de manier zoals door mij wordt voorgesteld zou, bij hun pensionering, voor de officieren-machinist nadelig uitkomen wanneer hun vroegere Indische diensttijd als onderofficier als zodanig aangemerkt en voor deze rang in rekening gebracht werd.

Ik vertrouw echter dat – indien tot een andere regeling voor het verhogen van de pensioenen mocht worden overgegaan – er ten behoeve van die officieren wel een bijzondere regeling zal worden gemaakt, zodat zij, als zij met pensioen gaan, niet in hun financiële belangen benadeeld zouden worden, en niet worden achtergesteld bij de gepensioneerde officieren van dezelfde rang en anciënniteit van de andere korpsen van 's Rijks Zeemacht.

Men zou zich allicht af kunnen vragen waarom ik de verhoging voor de jongste luitenants ter zee 2^ekl., de 2^e luitenants der Mariniers en de adjunct-administrateurs, van 70 gld. op 50gld. per jaar teruggebracht zou willen zien, terwijl toch, behalve aan de kapiteins, ook aan de bij het Ned.-Ind. Leger tijdelijk gedetacheerde luitenants van het Kon.Ned. Leger 75 gld. verhoging per jaar wordt toegekend. Hierop zou ik antwoorden dat laatstbedoelde officieren voor het merendeel slechts één keer, d.w.z. voor een tijd van vijf jaar, gedetacheerd worden en het een uitzondering is wanneer een officier van het Ned. Leger hiervoor tweemaal in aanmerking komt.

In het voordeligste geval echter zou die verhoging, dus voor tien jaar berekend, in het geheel slechts 750 gld. bedragen, terwijl de verhoging volgens de door mij aangegeven wijze van berekening voor een officier van de Kon. Ned. Marine toeneemt naar mate van de rang die hij bekleedt, oftewel van de anciënniteit die hij bezit.

Tot het verkrijgen van die financiële voordelen komt het personeel van de Marine ruimschoots in de gelegenheid; een regeling zoals door mij voorgesteld, zou dan ook ongetwijfeld voor velen een prikkel worden om zo lang mogelijk te blijven dienen, en hen terughouden van hun voornemen om de zeedienst – zodra zij daartoe in de gelegenheid zijn – met pensioen te verlaten en, menigmaal nog in de kracht des levens, een ambteloos leven te gaan leiden.

Dit laatste is min of meer ook van toepassing op de onderofficieren die bij de Zeemacht dienen.

Ook voor dezen zou ik een ander stelsel gevolgd willen zien, wat de regeling en toekenning van de pensioenverhoging betreft.

Wanneer men toch in aanmerking neemt, dat de hoofd-onderofficieren (adjudanten-onderofficier en sergeant-majors) bij de Ned. Kon. Marine door bekwaamheid, dienstijver en trouwe plichtsbetrachting hebben moeten uitblinken om die rang te verkrijgen; dat zij in de regel personen met ervaring zijn die heel wat achter de rug hebben, dan zullen zeker tal van landgenoten met mij hun graag een verbetering van hun positie toewensen.

Welke zeeofficier zal het niet met mij eens zijn als ik de dienstverrichtingen van bedoelde hoofdonderofficieren aan boord over het algemeen zeer druk en inspannend noem?

Zij moeten als chef van hun onderdeel bovendien altijd gereed staan, en hoeveel keer per dag klinkt niet het bevel van de Eerste officier of de officier van de wacht hetzij voor de schipper (tevens chef der equipage) voor de majoor-konstabel of voor de Eerste machinist om zich bij hen te vervoegen? Trouwe, nederige landsdienaren, van wie de goede diensten niet genoeg geprezen kunnen worden, doch die wel wat beter beloond zouden mogen worden, in het bijzonder wanneer die diensten in een uiterwaard reeds afmattend tropisch klimaat worden verricht!

Het is dan ook om die redenen dat ik aan de onderofficieren en lagere schepelingen der Kon. Ned. Marine, als beloning voor de in de Koloniën gepresteerde diensten, een pensioenverhoging zou willen zien toegekend naar verhouding van – en berekend voor de rang – die tijdens het verblijf in de Koloniën, werkelijk door hen is bekleed, namelijk op de volgende wijze:

Voor de rang van adjudant-onderofficier	40 gld. per jaar
Voor de rang van sergeant-majoor	30 gld. per jaar
Voor de rang van sergeant	20 gld. per jaar
Voor de rang van korporaal	15 gld. per jaar
Voor de rang van matroos of soldaat	10 gld. per jaar

Hierbij, ter toelichting, als voorbeeld aannemend dat een adjudant-onderofficier twintig jaar in de Koloniën dienst heeft gedaan en wel:

drie jaar als adjudant-onderofficier,
zes jaar als sergeant-majoor,
zes jaar als sergeant,
drie jaar als korporaal, en
twee jaar als matroos of soldaat,

dan zou, naar de door mij voorgestelde regeling, de aan hem toe te kennen pensioenverhoging 485 gld. per jaar bedragen, namelijk:

Voor drie jaar dienst als adjudant-onderofficier	3 x 40 gld.	= 120 gld.
Voor zes jaar als sergeant-majoor	6 x 30 gld.	= 180 gld.
Voor zes jaar als sergeant	6 x 20 gld.	= 120 gld.
Voor drie jaar als korporaal	3 x 15 gld.	= 45 gld.
Voor twee jaar als matroos of soldaat	2 x 10 gld.	= 20 gld.
Voor twintig jaar dus		485 gld.,

terwijl, tijdens de bestaande regelingen die verhoging zou betekenen: 20 jr. x 15 gld. = 300 gld. Een vermeerdering dus van 185 gld. per jaar, welke voor een onderofficier van zeer veel betekenis mag worden geacht en die er veel toe zou bijdragen om de laatste levensjaren van een verdienstelijk oudgediende wat te veraangemen en hem met nog meer genoeg, met dankbaarheid zou doen terugkijken op zijn afgelegde eervolle loopbaan bij de Koninklijke Nederlandse Marine.

De eerlijkheid, welke ik graag in het oog gehouden zie, brengt, mijns inziens, mee dat de officieren van de hierna te noemen korpsen van 's Rijks Zeemacht, zoals: het korps Mariniers, die van Administratie, van de Geneeskundige Dienst en van de Stoomvaartdienst, wegens hun leeftijd en anciënniteit, op de een of andere wijze enigszins schadeloos behoren te worden gesteld voor het nadeel hun aangedaan door de trage

promotie bij hun betrekkelijk kleine korpsen, waardoor veel van hen helemaal achter staan bij de echte zeeofficieren, die in de regel reeds lang de hoofdofficiërsrang hebben bereikt op dezelfde leeftijd waarop eerstgenoemden nog gedurende jaren de kapiteinsrang moeten bekleden vòòr zij voor een bevordering dan wel pensionering in aanmerking kunnen komen.

Om hun dit nadeel enigszins te vergoeden zou dan ook, naar mijn mening, een regeling voor de pensioenverhoging zoals door mij bedoeld – in het belang van de officieren met een bepaalde anciënniteit die tot genoemde korpsen behoren – tot stand worden gebracht.

Mochten er onder mijn lezers zijn die vrezen dat een regeling enz. van de pensioenverhoging voor het personeel van de Koninklijke Nederlandse Marine op de door mij aangegeven wijze, het totaal bedrag van de Staatspensioenen aanmerkelijk zou vergroten, ik ben daar niet bang voor, want als het pensioen van vele officieren en onderofficieren dientengevolge hoger zou worden, dan staat daar tegenover dat, in het algemeen, het getal gepensioneerden zou verminderen, aangezien, zoals ik hierbij herhaal, zeker velen een prikkel zouden voelen om, onder de voor de hogere rangen en standen zo veel verbeterde vooruitzichten, zo lang mogelijk in dienst te blijven. Ik geloof dat, wat het financiële betreft, ook hier de voor – en nadelen tegen elkaar zouden opwegen, en om die reden de door mij aangegeven maatregelen dus niet achterwege behoeven te blijven.

Wat de vergoeding voor het verblijf tussen de Keerkringen betreft, buiten onze Koloniën, deze zou ik dan graag als volgt zien vastgesteld :

voor officieren 50 gld. in plaats van 75 gld. per jaar,

voor onderofficieren 15 gld. per jaar,

voor mindere schepelingen 7,50 per jaar, dus voor de laatste twee standen geen verandering, en overigens de bestaande regelingen te opzichte van het in rekening brengen van dat verblijf van kracht te laten blijven, echter met dien verstande dat zodanig verblijf niet bij het werkelijk verblijf in onze Koloniën wordt geteld, maar afzonderlijk in rekening behoort te worden gebracht.

Daar het verblijf tussen de Keerkringen normaliter toch het gevolg is van de reis welke wordt ondernomen om de bestemming (onze overzeese bezittingen) te bereiken, zou ik, met het oog op de door mij voorgestelde regeling van de pensioenverhoging wegens werkelijk verblijf in onze Koloniën, die regeling in het belang van het Land achten.

Als werkelijk verblijf in onze Koloniën worden door mij ook beschouwd: reizen of tochten naar de bezittingen van vreemde Mogendheden, mits men ondertussen tot het Station (eskader in N.I, of een der beide stations in W.I) blijft behoren, en bedoelde bezittingen binnen de Keerkringen gelegen zijn.

Wanneer men nu het verblijf tussen de Keerkringen buiten onze Koloniën, over de gehele diensttijd verdeeld, op \pm 2 jaar stelt, dan zou dientengevolge, om bij de hiervoor aangehaalde voorbeelden te blijven, een kapitein er zee in dat geval, als gehele verhoging voor 22 jaar dienst in de Koloniën en tussen de Keerkringen, onder de voordeligste omstandigheden van volle jaren verblijf in de Koloniën, ontvangen: 1825 gld. + 100 gld. =

1925 gld. per jaar, terwijl de gehele pensioenverhoging van een adjudant-onderofficier daarna 485 gld. + 30 gld. = 515 gld. per jaar zou bedragen.

Aangezien de berekening van de pensioenverhoging – voor zover het de herleiding van gedeelten van jaren tot hele jaren betreft, in verband met de bevorderingen en mutaties welke er, tijdens het verblijf in de Koloniën, bij het personeel van 's Rijks Zeemacht plaats hebben – aanleiding zouden kunnen geven tot moeilijkheden oftewel zeer omslachtig zou kunnen worden, zou ik dus voor elk voltooid jaar een verhoging toegekend willen zien van 100 gld. voor de officieren en van 25 gld. voor de onderofficieren. Voor mindere schepelingen zal die verhoging op 10 gld. per jaar vastgesteld moeten blijven.

In aanmerking nemend dat de betrokkenen vele jaren in ondergeschikte rang ofwel in mindere stand in de Koloniën hebben gediend zullen hun belangen, volgens deze wijze van berekening, in het algemeen niet worden geschaad.

Weliswaar zou een regeling van de pensioenverhoging op de door mij voorgestelde wijze de officieren van Administratie aan boord van de schepen, en ook het personeel van de Marine-departementen, wat meer werk bezorgen om de Rekening-courant en zakboekjes in te vullen en bij te houden, doch moeilijkheden of onregelmatigheden zouden zich daarbij, volgens mij, niet voordoen, vooral wanneer de belanghebbende meermaals in de gelegenheid gesteld zouden worden om hun persoonlijke aantekeningen met de officiële administratieve bescheiden te kunnen vergelijken.

Vòòr ik deze verhandeling eindig, wil ik nog een woord van hulde brengen aan het waakzame Korps Mariniers, dat ten alle tijde getoond heeft een keurkorps van de Koninklijke Nederlandse Marine te zijn. Wat enkelen hier te lande indertijd bewogen mag hebben om op de opheffing van dat korps aan te dringen: kijk, dit kan ik niet begrijpen, want bij bijna alle zeemogendheden worden de Mariniers aan boord van de oorlogsschepen onmisbaar geacht. Een genomen proef door de Engelse regering om het buiten hen te stellen, is totaal mislukt, en men heeft zich in Engeland dan ook gehaast om weer tot het oude stelsel terug te keren en die nieuwigheid te laten varen.

Gedurende mijn langdurige loopbaan bij de Kon. Ned. Marine heb ik de Mariniers keren kennen als in de regel flinke en goed gedisciplineerde militairen, die een steunpilaar waren voor de tucht en orde aan boord. Dat men onder de leden van het korps ook slechte figuren aantreft, is begrijpelijk; – bij welk korps is dat niet het geval? – maar zij die zich aanhoudend misdragen, worden dan ook in de kortst mogelijke tijd uit het korps weggestuurd.

De opleiding van de onderofficieren van het korps Mariniers is bovendien uitstekend; want hoe zou het anders mogelijk zijn dat de aanstelling van detachements-commandant aan boord van de oorlogsschepen aan hen zou kunnen worden opgedragen en die zij, ondanks een vrij lastige bijkomende administratie, doorgaans op loffelijke wijze vervullen? Ik herinner mij hierbij dienaangaande o.a. de ondervinding die ik opdeed in de jaren 1882 en 1883 als commandant van Zr.Ms. schroefstoomschip Koningin Emma der Nederlanden, waar aan boord, tijdens het verblijf in de wateren van Atjeh, een sergeant (K.) gedurende ongeveer zestien maanden moest optreden als commandant van een detachement mariniers ter sterkte van ongeveer 60 man. Onder diens rechtstreekse doortastende en tactvolle leiding heeft dat detachement steeds uitmuntende diensten

bewezen en zich nooit minder goed gedragen. Het Korps Mariniers kan wegens zijn verdiensten niet genoeg door de Nederlandse Natie worden gewaardeerd.

Bij welk korps hier te lande vindt men zoveel mannen versierd met onderscheidingen, verkregen bij expedities in onze overzeese gebiedsdelen? De lof het Korps Mariniers op Atjeh toegezwaaid door de dappere generaal Pel, was ten volle verdiend; diens sympathie was gegrond op de ervaring opgedaan door deze hoogbekwame en onvervaarde aanvoerder, op de overtuiging die hij bezat van de deugdelijkheid van het korps, waarvan de militaire eigenschappen o.a. zo uitblonken bij de beroemde tocht in Groot-Atjeh, waaraan op zo verdienstelijke wijze door de Mariniers werd deelgenomen.

Moge de belangstelling voor het Korps Mariniers hier te lande voortdurend toenemen en dat dappere korps meer en meer waardering voor de goede en trouwe diensten steeds aan het Vaderland en de Koloniën bewezen!

In één van de kranten las ik onlangs het bericht dat er aan boord van één van onze z.g. kruisers 1^ekl. in N.-I. een officier-machinist als Chef machinekamer is geplaatst. Ik juich die maatregel zeer toe, want daarmee is de eerste schrede op de goede weg gezet, welke ik hoop spoedig met meerdere en snellere schreden bewandeld te zien! Met het oog op 's Lands belang kan noch mag een reorganisatie en een grotere uitbreiding van het officierskorps van 's Rijks Stoomvaartdienst achterwege blijven. Ook de redelijkheid in acht te nemen tegenover hen op wie als Chef-machinekamer, zelfs aan boord van de schepen met minder vuurkracht, al een zo grote verantwoordelijkheid rust, eist dringend een verbetering van hun positie.

Weliswaar wordt nu de goede weg, – hoewel voorlopig schoorvoetend – betreden, maar wat betekend, vraag ik mij af, de uitbreiding van dat officierskorps met een viertal, wanneer het merendeel van de officieren-machinist een vaste standplaats heeft (aan de werven, bij de torpedodienst, bij de opleiding enz.), en er zelfs nu reeds voor de bestaande vloot nog minstens een twintigtal nodig zal zijn om respectievelijk aan boord van de schepen met grote, dan wel enigszins grote vuurkracht, als Chef machinekamer op te kunnen treden?

De machinisten van de Kon. Ned. Marine zullen de minister dankbaar wezen, maar zullen zij tevreden zijn? Zonder nu te willen herhalen wat al door zovelen, in het belang van het Korps 's Rijks Stoomvaartdienst, geschreven of gesproken is, vind ik het evenwel niet overbodig om nogmaals op een grotere uitbreiding van het officierskorps bij die zo belangrijke tak van dienst aan te dringen, en nogmaals in overweging te geven om de opleiding in Hellevoetsluis van twee jaar naar drie jaar te brengen en uit te breiden, en de daaruit voortvloeiende meerkosten, althans voor een gedeelte, door de ouders of voogden van de belanghebbenden te laten dragen.

De door mij opgenomen taak is hiermee voorlopig afgelopen.

Hoewel ik mijn mening betreffende wat in het landsbelang ten opzichte van onze vloot en het Nederlands-Indisch leger zou moeten worden gedaan, graag voor een betere geef, heb ik gemeend de aandacht te moeten vestigen op een aantal omstandigheden waarvan de continuïteit voor het Moederland en de Koloniën, in de toekomst gevaar zou kunnen opleveren.